

Emekli ve Ücretli Öğretmenlerin EKONOMİK “ÇIKMAZI”

Eğitim İş

EĞİTİM VE BİLİM İŞ GÖRENLERİ SENDİKASI

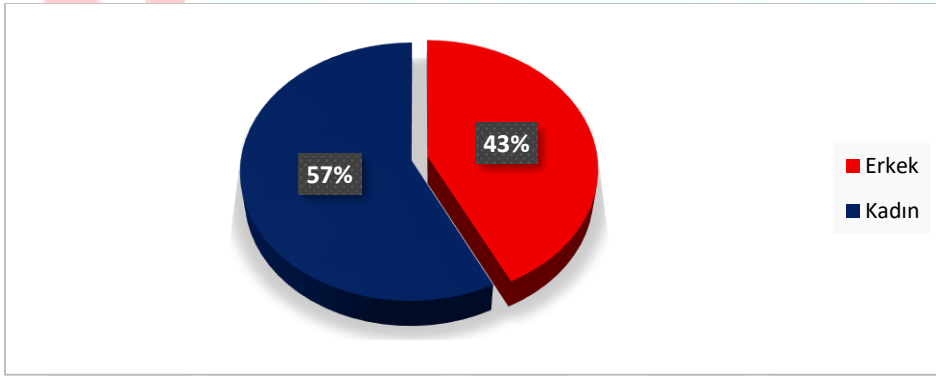
EMEKLİ VE ÜCRETLİ ÖĞRETMENLERİN EKONOMİK ÇIKMAZI

Türkiye’de son dönemde derinleşen ekonomik krizin halkın otonom ihtiyaçlarına olan yansıması oldukça büyüktür. Tüm emekçilerin büyük refah kaybı yaşadığı süreçte, uzun yıllar eğitime büyük katkı sunmuş, birçok çocuğun hayatına dokunmuş olan emekli öğretmenlerin ve asgari ücretin altında kalan gelir ve güvencesiz şartlarda çalışan, emeği sömürülen, geleceği çalınan ücretli öğretmenlik uygulaması ile birçok öğretmenin ekonomik kriz karşısında savunmasız bırakıldığı bilinmektedir. Amacımız yapmış olduğumuz anket çalışmasına katkı sunan Türkiye genelinde 577 emekli ve ücretli öğretmenin vermiş olduğu cevaplardan yola çıkarak emeğin nasıl görünmez hale getirildiğini ortaya koymaktır.

Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi

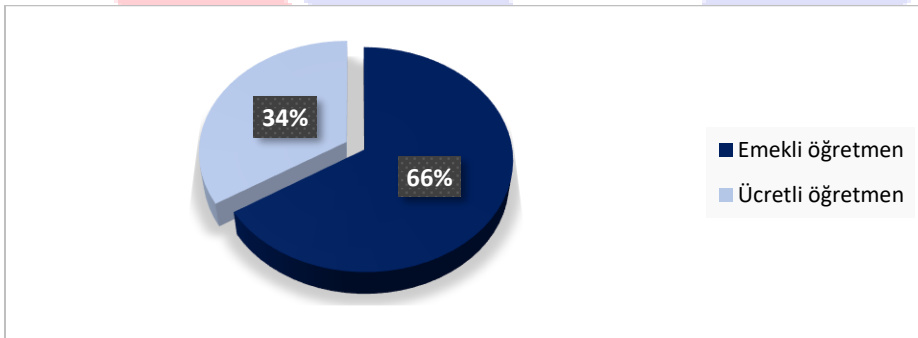
Çalışmada emekli, ücretli öğretmen ayrımına girmeden önce genel olarak ankete katılan öğretmenlerin cinsiyete ve çalışma durumuna göre dağılımını bilmek önemlidir.

Grafik 1. Ankete katılan öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı

Ankete katılan 577 öğretmenimizin %57’si kadın, %43’ü erkektir.

Grafik 2. Ankete katılan ücretli ve emekli öğretmen oranları

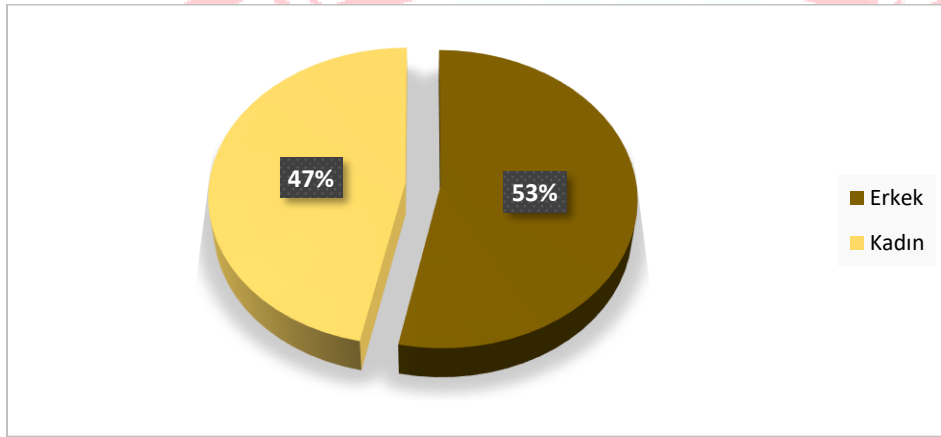

Katılımın %66 oranında emekli öğretmen, %34’ü oranında ise ücretli öğretmen anketimize katılmıştır. Ankete katılım sağlayan emekli ve ücretli öğretmenlerin durumları ayrı ayrı değerlendirilmiş, açlık ve yoksulluk sınırı karşısında ücretli ve emekli öğretmenlerin durumu, 8. Toplu Sözleşme ile Ocak 2026’da emekli öğretmenleri bekleyen sürecin değerlendirilmesi ile sonlandırılmıştır.

Emekli Öğretmenlerin Ekonomik Durumunun Değerlendirilmesi

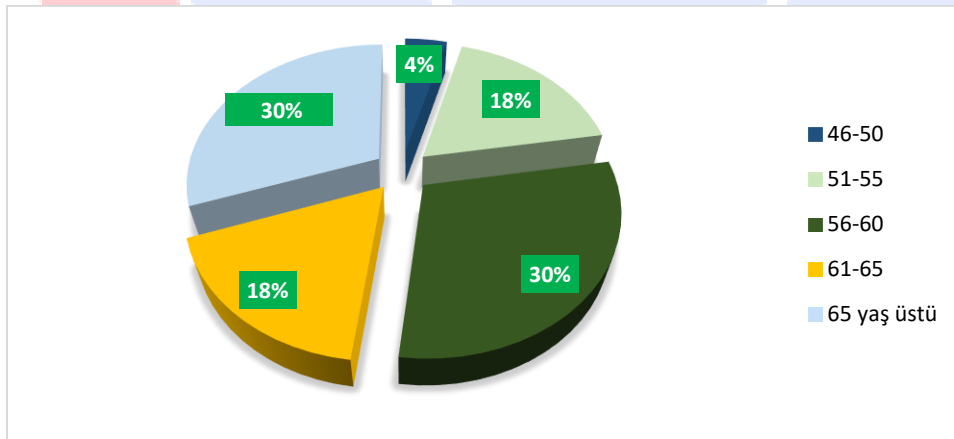
Türkiye’de 16 milyona yakın emekli bulunmaktadır. Emeklilerin büyük bölümü en düşük emekli maaşı olan 16.681 TL ile yaşamaya çalışmaktadır. Siyasi iktidarın bütçe disiplini sağlayamamasının sorumlusu olarak her fırsatta işaret ettiği emekli maaşları yüzünden emekliler adeta yaşam mücadelesi vermektedir. Emeklilerin uzun yıllar çalışmasının sonucunda elde etmiş olduğu emeklilik hakkının topluma yük gibi algılanması zaten zor olan ekonomik ve sosyal şartların daha da zorlaşmasına neden olmaktadır. Bu nedenle 24 Kasım özelinde emekli öğretmenlerimizin yaşadığı ekonomik zorlukları ortaya koymak aslında ülkedeki milyonların sesini duyurmak için aracı olacaktır.

Grafik 3. Emekli öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı

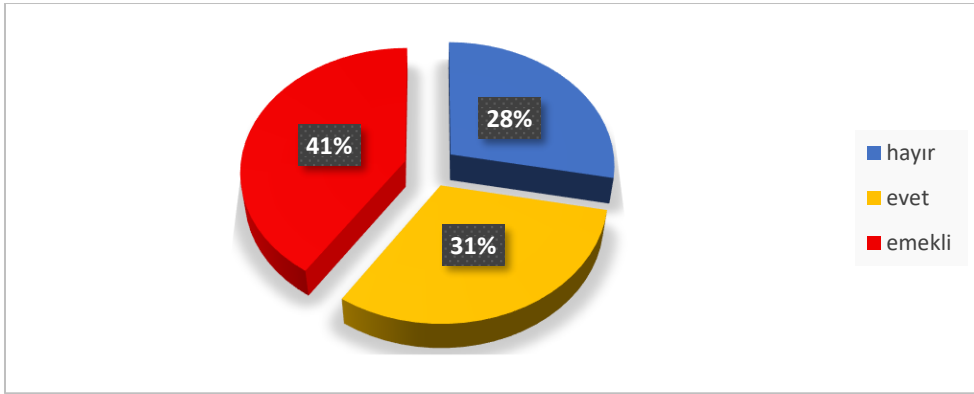
Emekli öğretmenlerin %53’ü erkek %47’si kadındır. Cinsiyete göre katılım nerdeyse eşit olmuştur.

Grafik 4. Emekli öğretmenlerin yaş gruplarına göre dağılımı

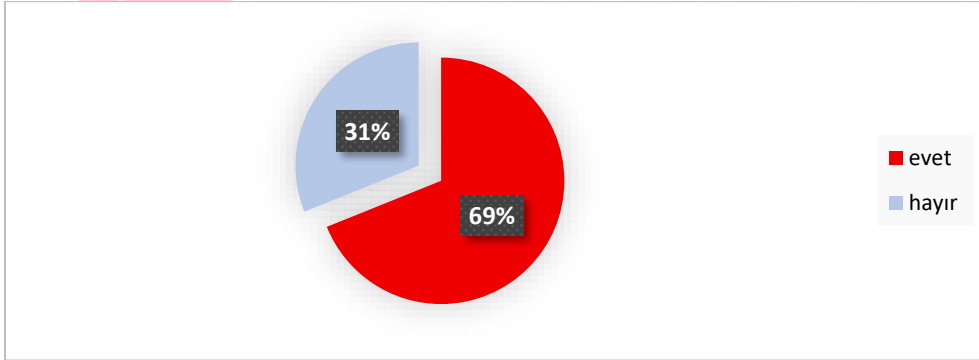
Yaş gruplarına göre dağılıma bakıldığında %30 ile en fazla emekli öğretmen oranı 56-60 yaş grubuna ve 65 yaş üstüne ait olurken, ikinci sırada 61-65 yaş ile 51-55 yaş grubu yer almaktadır. Ağırlıklı olarak 50 yaş üstü emekli öğretmenin katılım sağladığı görülmektedir.

Grafik 5. Emekli öğretmenlerin eşlerinin çalışma durumu

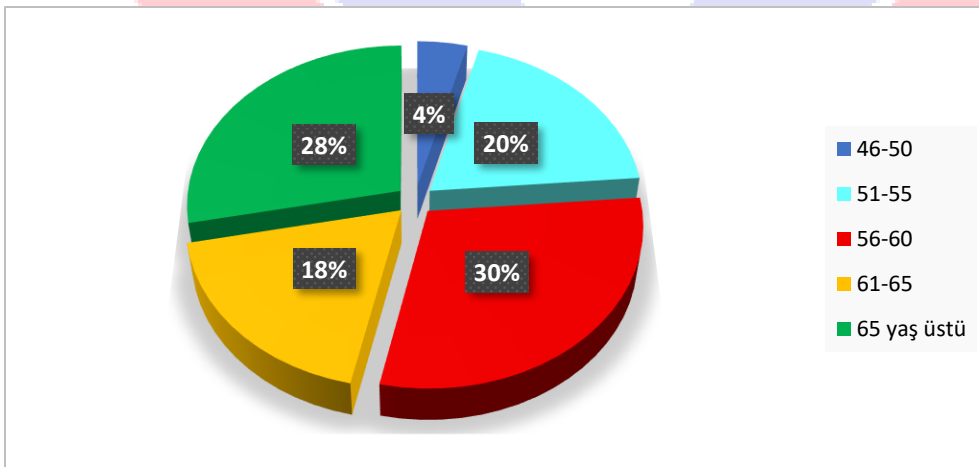
Emekli öğretmenlerin %41'inin eşi emekli, %31'inin eşi çalışırken, %28'inin ise eşi çalışmamaktadır. Buna göre emekli öğretmenlerin yaklaşık %30'u tek emekli maaşı ile geçinmeye çalışmaktadır.

Grafik 6. Eşi çalışmayan emekli öğretmenlerin ek iş yapmaya ihtiyaç duyma durumu

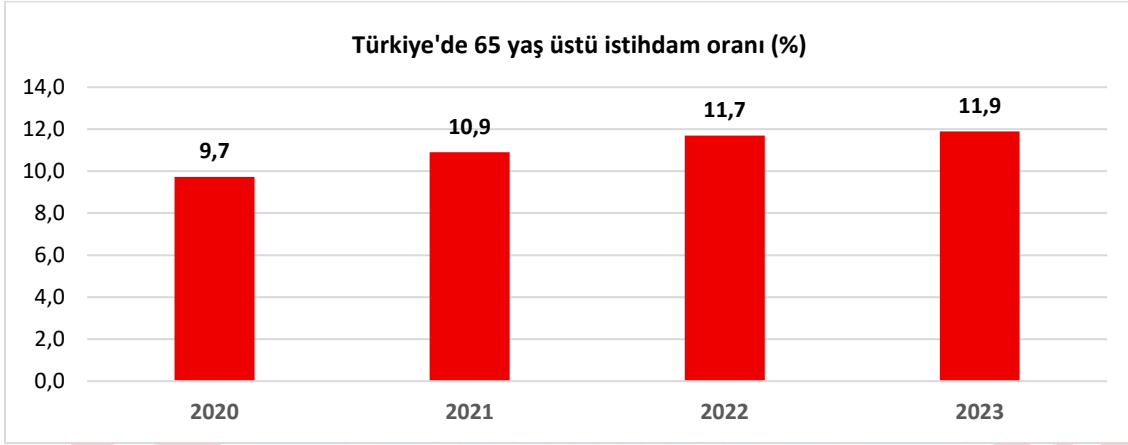

Eşi çalışmayan emekli öğretmenlerin yaklaşık %70'i ek iş yapma ihtiyacı duyarken %30'u ihtiyaç duymadığını belirtmiştir. Emeklilerin çalışma hayatının sonunda dinlenmeyi, gezmeyi, kendisine ve ailesine zaman ayırmayı tercih etmesi beklenirken hala geçim kaygısı içinde olduğu görülmektedir.

Grafik 7. Ek iş yapmaya ihtiyaç duyan emekli öğretmenlerin yaş grubuna göre dağılımı

Ankete en fazla katılım sağlayan 50 yaş üstü emekli öğretmenler aynı zamanda ek iş yapma ihtiyacı en yüksek olan grubu temsil etmektedir. Özellikle çalışma yaşının dışında kalan 65 yaş üstü emekli öğretmenlerin %28 ile oldukça yüksek bir orana sahip olması durumun ne kadar kritik olduğunu ortaya koymaktadır.

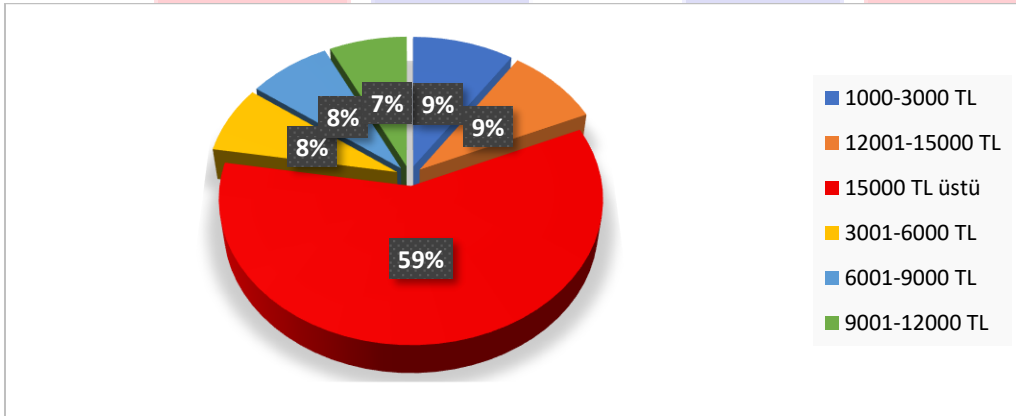

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

TÜİK istatistiklerinde¹ elde edilen sonuçlar anket sonucumuz ile örtüşmekte, 65 yaş üstü nüfusun istihdamı yıllara göre artarak 2023 yılında %12'lere ulaşmaktadır. Çalışma yaşının dışında kalmasına rağmen çalışmak zorunda kalan bu yaş grubundaki emekliler geçim zorluğunun açık kanıtıdır.

Anketimizde yer alan gelir aralığı yani emekli maaşının hangi aralıkta olduğu sorusuna çoğunlukla 31.000 TL ile 35.000 TL arasında olduğu cevabı verilmiştir. 25 yıl hizmet veren ¼ derecesindeki bir emekli öğretmenin bugün emekli olması halinde ortalama maaşının 33.998 TL olduğu bilinmektedir. Emekli öğretmenlerimizin temel ihtiyaçları kapsamında yönelttiğimiz sorular ile ortalama maaşın alım gücünü görmek mümkündür.

Grafik 8. Emekli öğretmenlerin çocuklarının eğitim masrafları

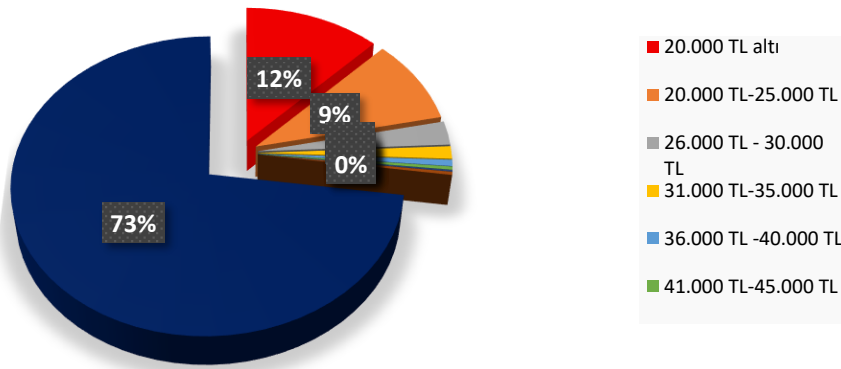
¹ TÜİK, İstatistiklerle Yaşlılar, 2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaslılar-2024-54079>. (Erişim Tarihi: 6 Kasım 2025).

Emekli öğretmenlerin %59'u için çocukların aylık ortalama eğitim masrafları 15.000 TL'nin üstündedir. Anaokulu/kreş seviyesinden üniversite seviyesine kadar eğitimde olan çocuklarının ortalama eğitim masraflarını sorduğumuz emekli öğretmenlerin çoğunun maaşının en az yarısı sadece eğitim masraflarına ayrılmaktadır.

EUROSTAT² verilerine göre Türkiye eğitim enflasyonunun en yüksek olduğu ülkedir. Ayrıca sene başında Eğitim-İş Sendikası olarak yaptığımız eğitim maliyeti araştırmalarında ulaştığımız sonuca göre zorunlu eğitimin aylık ortalama maliyeti en düşük 2.500 TL olurken, üniversite okuyan bir öğrenci için bu tutarın özel yurtda ya da kirada kalması halinde en düşük 46.900 TL olduğu hesaplanmıştır.

Eğitim maliyeti konusunda yapmış olduğumuz araştırmalar ile anketimizin sonucu ağırlıklı olarak tutarlı bulunmuş, eğitim maliyetinin aylık 15.0000 TL'den fazla olduğu (eğitimde olan çocuk sayısına ve eğitim kademesine göre) emekli öğretmenlerimizin cevapları ile doğrulanmıştır.

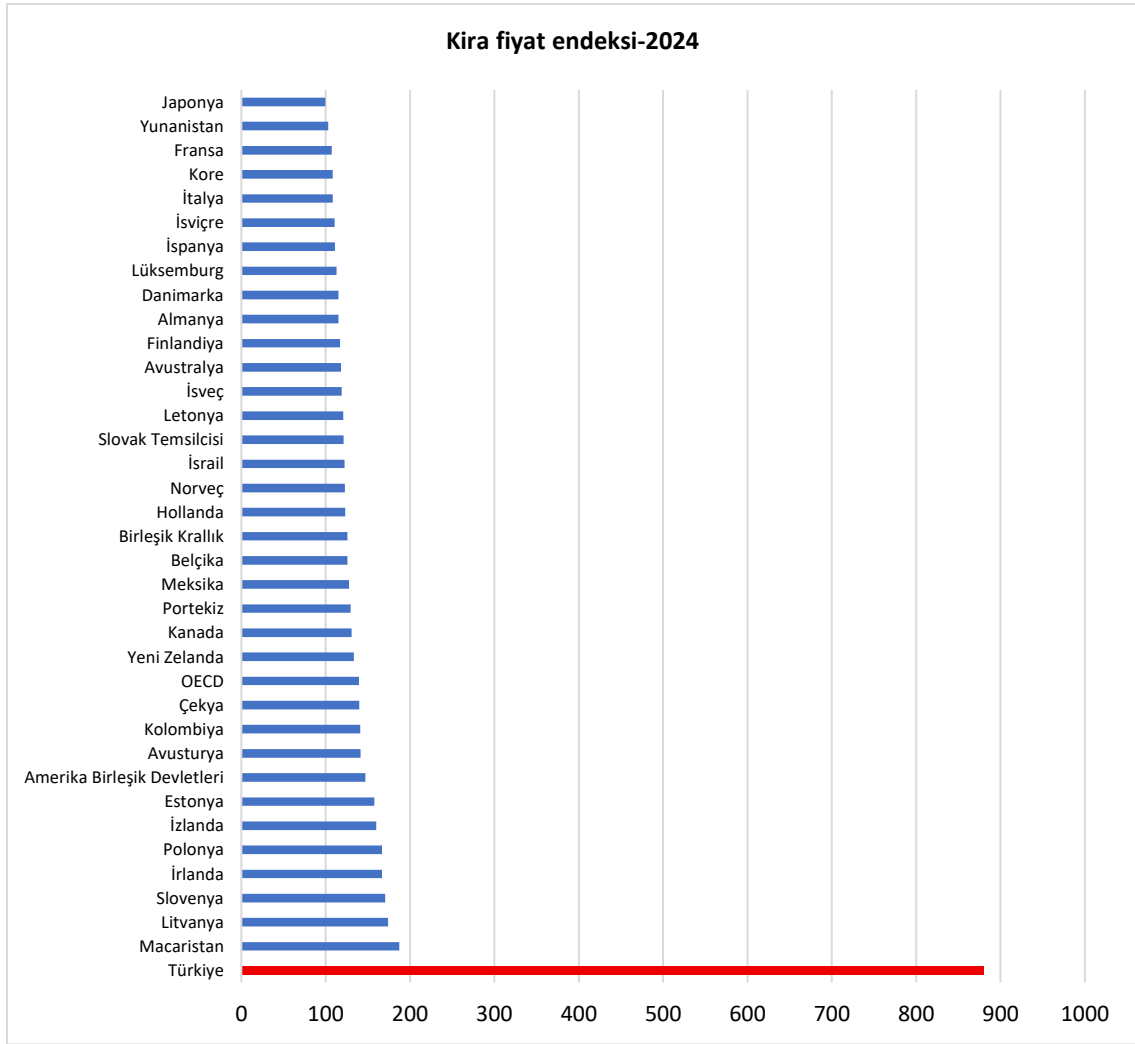
Grafik 9. Emekli öğretmenlerin aylık barınma maliyeti

Emekli öğretmenlerin %73'ü kira ödemediğini belirtmiştir. Uzun yıllar vermiş olduğu emek sonucunda ev sahibi olabilmiş öğretmen oranı fazla iken bunu sağlayamamış olanların oranı %27'dir. Yani %27 oranında emekli öğretmen oldukça düşük olan emekli maaşından bir de barınma için pay ayırmak zorundadır.

Türkiye'de son dönemde hem ev fiyatları hem de kira fiyatlarında önemli artışlar görülmüş ve barınma ihtiyacını karşılamak nerdeyse imkansızlaşmıştır.

² EUROSTAT, <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/main/data/database>Erişim Tarihi: 2 Ekim 2025.

Kaynak: OECD³ verileri ile oluşturulmuştur.

Türkiye’de önemli bir harcama kalemi haline gelen ev kiralari barınma krizi yaratmış, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında da Türkiye, kira fiyat endeksinin en yüksek olduğu ülke olurken reel ev fiyatları endeksinde OECD verilerine göre Portekiz ve Macaristan’dan sonra gelerek üçüncü sırada, nominal ev fiyatları endeksinde ilk sırada yer almıştır. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında da açıkça görülen Türkiye’deki barınma krizi emeklilerin adeta kâbusu olmuştur.

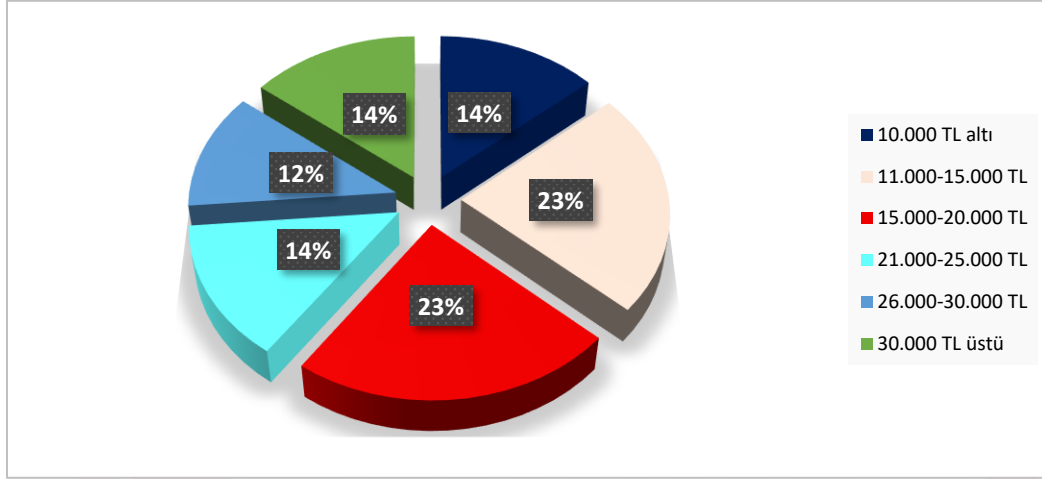
Çalışma süresince ev sahibi olamamış olan emeklilerin önceki yıllarda emekli ikramiyesiyle bu hayalini gerçekleştirme şansı olsa da artık böyle bir ihtimal kalmamış, ev fiyatları emekli ikramiyesinin ortalama 3 katı olmuştur. 25 yıl hizmet süresi olan ¼ öğretmenin bugün emekli olması halinde ikramiyesi yaklaşık 1 milyon 24 bin TL’dir. Son yıllarda ekonomideki olumsuz gidişat ile Endeksa⁴ verisine göre ortalama 3

³ OECD. Housing Prices. 2024. <https://www.oecd.org/en/data/indicators/housing-prices.html>. (Erişim Tarihi: 6 Kasım 2025).

⁴ Endeksa, <https://www.endeksa.com/tr/analiz/turkiye/ankara/endeks/satilik/konut>. (Erişim Tarihi: 25 Ekim 2025).

milyon TL'nin altında ev satın almak mümkün olmadığı için barınma, emekli olanların bütçesindeki önemli bir maliyet kalemi olarak kalmaya devam edecektir.

Grafik 10. Emekli öğretmenlerin aylık ortalama mutfak maliyeti

Aylık ortalama mutfak maliyetinin ağırlıklı olarak 11.000 TL ile 20.000 TL arasında olduğu görülürken, katılım sağlayan öğretmenlerin %14'ü maliyetin 30.000 TL üstü olduğunu ifade etmiştir.

Hayatta kalabilmek için günlük alınması gereken kalori ihtiyacını karşılamamanın maliyeti Birleşik Kamu-İş tarafından açıklanan gıda enflasyonu ve açlık sınırı yaklaşımında görülebilmektedir.

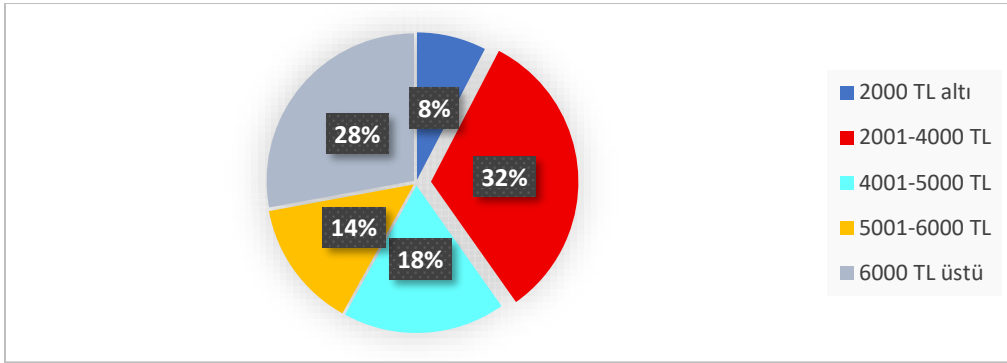
Tablo 1. Birleşik Kamu-İş Açlık Sınırı ve Gıda Enflasyonu (Ekim 2025)

	Aylık artış	Yıllık artış
Gıda enflasyonu	3,70%	57,10%
Açlık sınırı	30.061 TL	

Kaynak: Birleşik Kamu-İş Kamu-Ar'dan edinilen veriler ile oluşturulmuştur.

Dört kişilik bir ailenin aylık beslenme maliyetini ortaya koyan açlık sınırı Ekim 2025'te 30.000 TL'yi geçmiştir. Ekim ayı içinde yaptığımız ankete verilen cevaplar ile açıklanan açlık sınırı tutarlı olmuş emekli öğretmenlerin büyük bölümü maaşının çoğu ya da maaşından fazla bir tutar karşılığında mutfak masrafını karşılayabileceğini belirtmiştir.

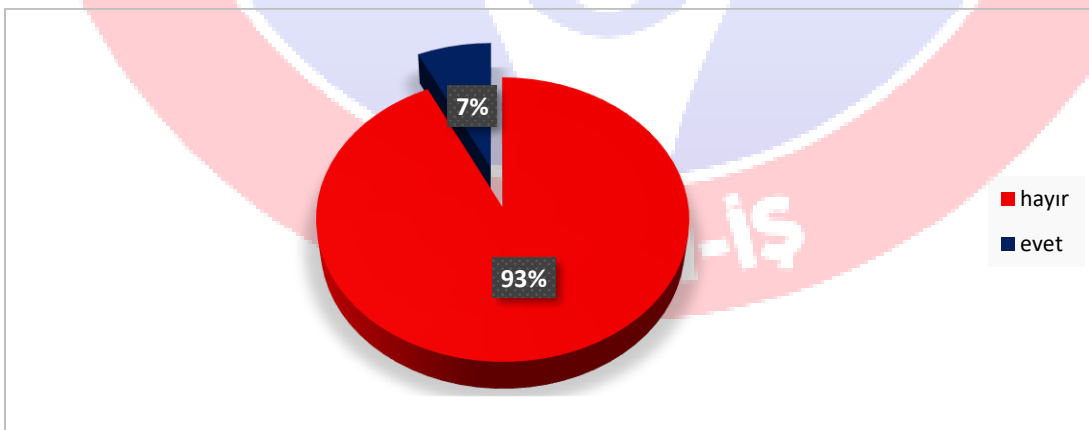
Grafik 11. Emekli öğretmenlerin aylık ortalama fatura maliyeti

Katılımcıların cevaplarına göre %32 ile en yüksek fatura maliyeti 2001-4000 TL arası olurken ikinci sırada 6000 TL üstü yer almaktadır. Verilen cevaplara göre elektrik, su, doğalgaz, internet, apartman aidatı vb. birçok faturanın ödenmesi için maaşın yaklaşık %10'unun ayrılması gerekmektedir. Kış aylarında özellikle doğalgaz kullanımının artmasıyla ve gelen zamlarla daha büyük bir maliyet kalemi haline gelen toplam fatura tutarı her ne kadar diğer kalemlere göre daha düşük görünse de ekonomik imkânsızlık içinde büyük bir harcamayı temsil etmektedir.

Sonuçta ortalama 33.998 TL alan bir emekli öğretmenin ankete verilen cevaplara göre otonom ihtiyaçlar içinde olan eğitim, barınma, mutfak ve fatura masraflarını karşılaması imkansızdır. Yoksulluk sınırının hesaplanmasında yer alan bu kalemler dört kişilik bir ailenin beslenme ihtiyacının yanında diğer otonom ihtiyaçlarının maliyetini de hesaplamaktadır. Birleşik Kamu-İş tarafından hesaplanan yoksulluk sınırı Ekim 2025'te 92.238 TL olmuştur. Emekli maaşının yaklaşık üç katı olan yoksulluk sınırına ulaşmak görüldüğü üzere emekliler için imkansızdır.

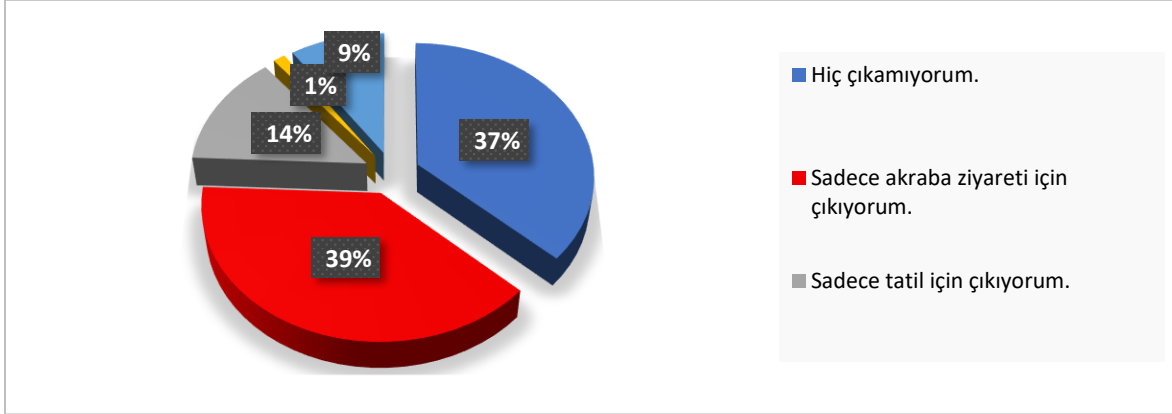
Grafik 12. Emekli öğretmenlerin tasarruf yapabilme durumu

Maaşları ile otonom ihtiyaçlar içinde olan barınma, mutfak, fatura ve eğitim masraflarını bile karşılayamayan emekli öğretmenlerin %93'ü tasarruf yapamadığını ifade etmiştir. En temel ihtiyaçlarını

dahi karşılayamayan hayatta kalma mücadelesi veren emekli öğretmenlerimiz, tasarruf yapamadığını açıkça belirtmiştir.

Grafik 13. Emekli öğretmenlerimizin il dışına çıkma durum ve gerekçeleri

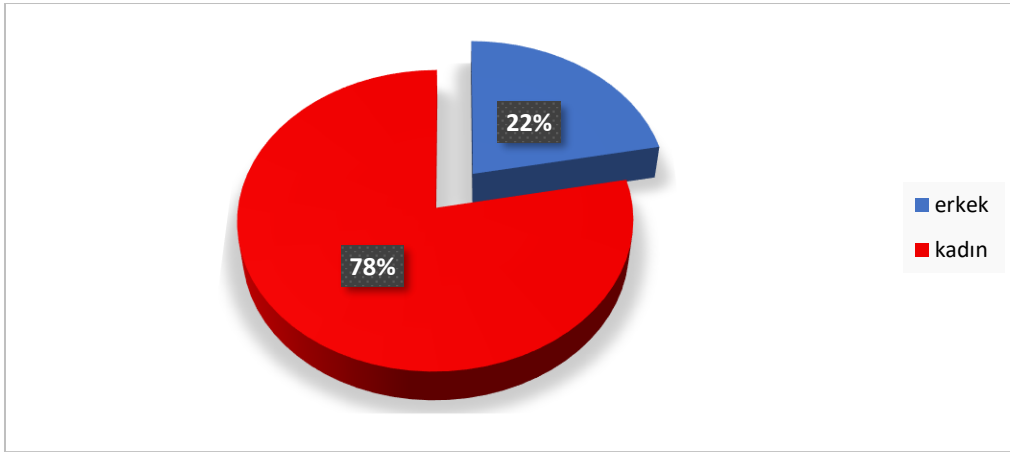
Emekli öğretmenlerimizin %39'u sadece akraba ziyaretleri için şehir dışına çıkabildiğini ifade ederken %37'si hiç çıkamadığını belirtmiştir. Emekli öğretmenlerimizin akraba ziyaretleri dışında şehir dışına çıkamaması aslında kendilerine hiçbir konuda alan tanınmadığının açık resmidir.

İnsan onuruna yaraşır biçimde yaşayamayan, başka bir il ya da ülke görme şansı olmayan yıllarca emek verdiği ülkesinin birçok imkanından soyutlanan emekli öğretmenlerimizin emekleriyle yetişen birçok gencin ülkeye her açıdan sunduğu katkı varlığını korumaktadır. Öğretmenlerimizin emekli olsalar dahi yetiştirdikleri her bir öğrencinin ülkeye sunduğu katkıda imzaları vardır. Bu nedenle hak ettikleri durum sefalet ve yoksulluğa terk edilmek değil, yüksek refah düzeyinde yaşayabilecekleri şartları sağlamaktır.

Ücretli Öğretmenlerin Ekonomik Durumunun Değerlendirilmesi

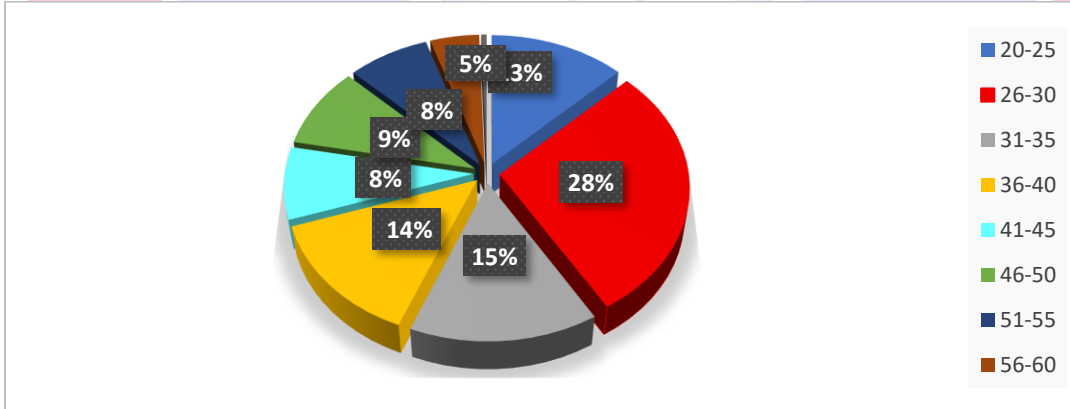
Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmen ihtiyacı olmasına rağmen öğretmen ataması yapmak yerine adına geçici çözüm dediği ücretli öğretmenlik uygulaması ile güvencesiz, ders saati başına düşük ücretlerle çalışma şartlarında öğretmenleri sömürü düzenine dahil etmektedir. Düşük düzeyde belirlenmesinin yanında sadece derse girilen saat üzerinden ödenen ücretlerin yaz aylarında ücretli öğretmenlerin işsiz kalması yani gelir elde edememesi ve geçinememesi demektir. Atanma umuduyla öğretmenlik mesleğini seçen öğretmenlerin devlet eliyle sömürü düzenine dahil edilmesi, öğretmen açığı olmasına rağmen ihtiyaç olmadığının her fırsatta dillendirilmesi ve öğretmenlerin ücretli çalışmaya mecbur bırakılması mevcut ekonomik şartlar ile yaşanan mağduriyeti ikiye katlamaktadır. Bu nedenle tamamen son bulması gereken ancak hali hazırda sayıları 100 bine yakın olan ücretli öğretmenlerin yaşadıkları ekonomik çıkmazın ve bunun öğretmenlerimizin gelecek planlamasına olan yansımaları anket sonuçlarımızda açıkça görülmektedir.

Grafik 14. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı

Ücretli öğretmenlerin %78'i kadın, %22'si erkektir. Ülkede hala aşılamamış olan toplumsal iş bölümünün yansıması olarak “evi geçindirme sorumluluğu” nedeniyle hem iş güvencesi hem de maddi getiri açısından oldukça yetersiz kalan ücretli öğretmenlik erkekler tarafından daha az tercih edilmektedir. Atanma umudu kalmayan öğretmenler düşük ücretli öğretmenliğin getirdiği kazanç ile hayatta kalmak bile imkânsız olduğu için mesleklerinden koparılmakta ve başka işkollarında çalışmaya mecbur bırakılmaktadır. Kadın öğretmenler ise kas gücü gerektiren birçok işte çalışmadığı için düşük ücretlerle de olsa ücretli öğretmenliğe mecbur bırakılmakta, sömürüye maruz kalmaktadır. Sonuçta ücretli öğretmenlik, öğretmenlerin hem emeğini sömüren hem de meslekten koparan bir uygulamadır.

Grafik 15. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin yaş grubuna göre dağılımı

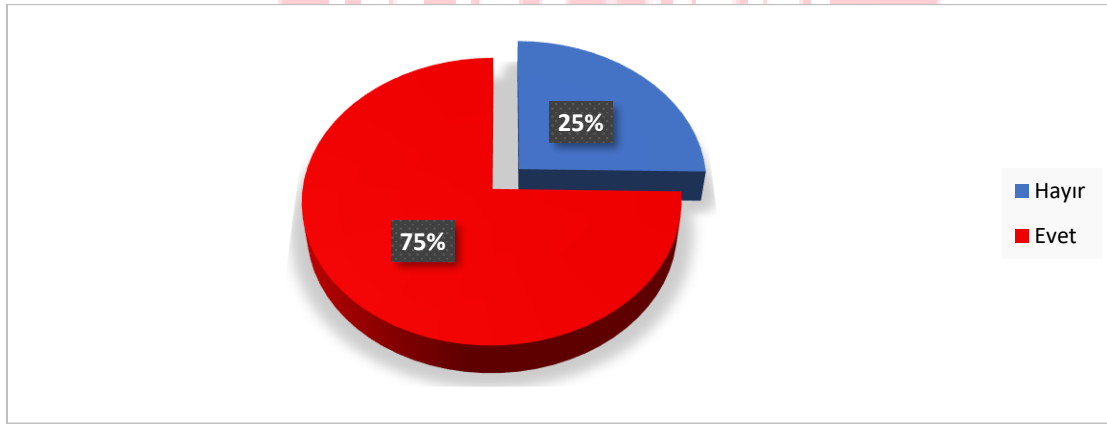
Ücretli öğretmenlerin %28 ile en fazla 26-30 yaş grubunda oldukları görülürken ikinci sırada 31-35 yaş grubu yer almaktadır. Ülkenin ortalama yaşı 34,4⁵ yıldır. Yani birçok bireyin hayatını düzene sokmuş, istihdam sorunu kalmamış, geleceğini garanti altına almış olması gereken yaşlarda bile hala hiçbir düzen kuramamış olması temel bir sorundur. Ücretli öğretmenlik bir tercih değil, siyasi iktidarın atama

⁵ TÜİK. 2024. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları,2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2024-53783>. (Erişim Tarihi: 6 Kasım 2025).

yapmamasının sonucu olarak öğretmenlerin mesleklerini yapabilmesinin tek yolu olması nedeniyle mecburiyettir.

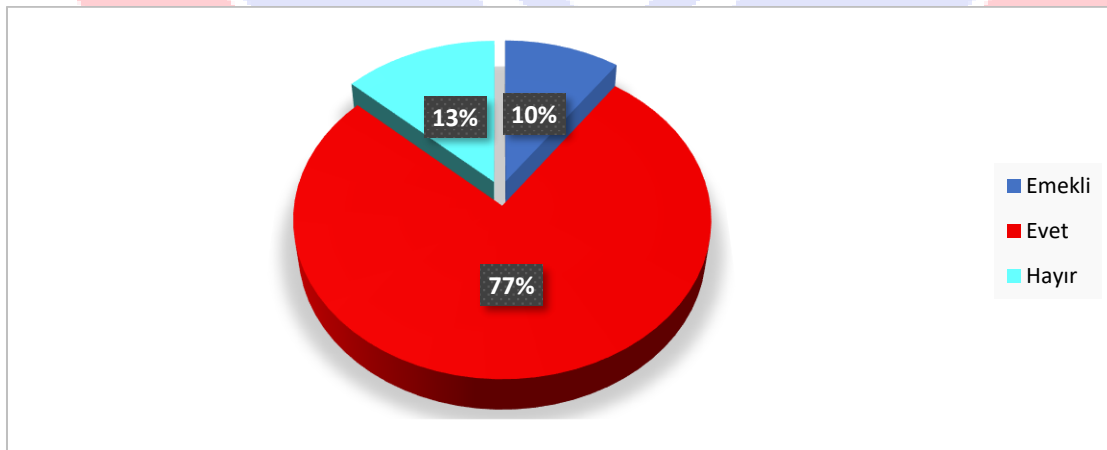
Ankete katılan öğretmenlerimizin %70'i ücretli öğretmenlikten elde ettikleri gelirin haftalık 26-30 saat çalışma karşılığında 22.104 TL'nin altında olduğunu ifade etmiştir. Asgari ücretin bile altında kalan ücretli öğretmen geliriyle geçinmeye çalışan öğretmenlerin yalnızca bu işi yaparak hayatta kalabilmesi imkansızdır.

Grafik 16. Ücretli öğretmenlerin ek iş yapma ihtiyacı duyma durumu

Siyasi iktidarın belirlediği asgari ücretin bile altında kalan ücretli öğretmenlik geliri ile geçinmek söz konusu olmadığı için öğretmenlerin %75'i ek iş yapma ihtiyacı duymaktadır. Sosyal yaşamın, neredeyse ortadan kalkmasına neden olan ek iş yapma durumu, refah düzeyini artırmak için değil, yaşayabilmek için başvurulmuş bir yoldur.

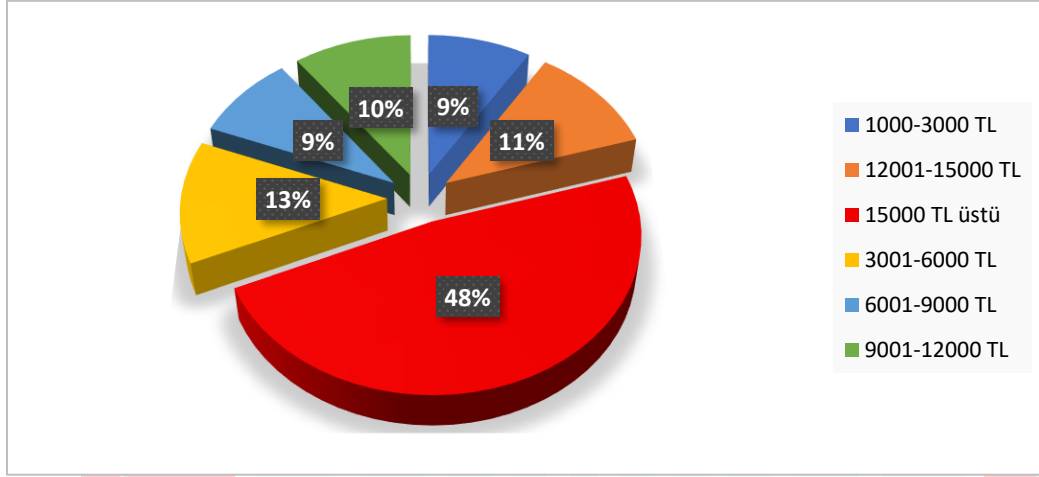
Grafik 17. Ankete katılan evli ücretli öğretmenlerin eşlerinin çalışma durumu

Ücretli öğretmenler ağırlıklı olarak kendine düzen kuramamış yani evlenememiş olsa da evli olanlarında %77'sinin eşi çalışmaktadır. Yani evlenmek istediği kişinin çalışmıyor olması mevcut gelir ile evlilik sonrası geçimi imkânsızlaştıracaktır. Evli olan ücretli öğretmenlerin %77'sinin eşi çalışırken %13'ünün

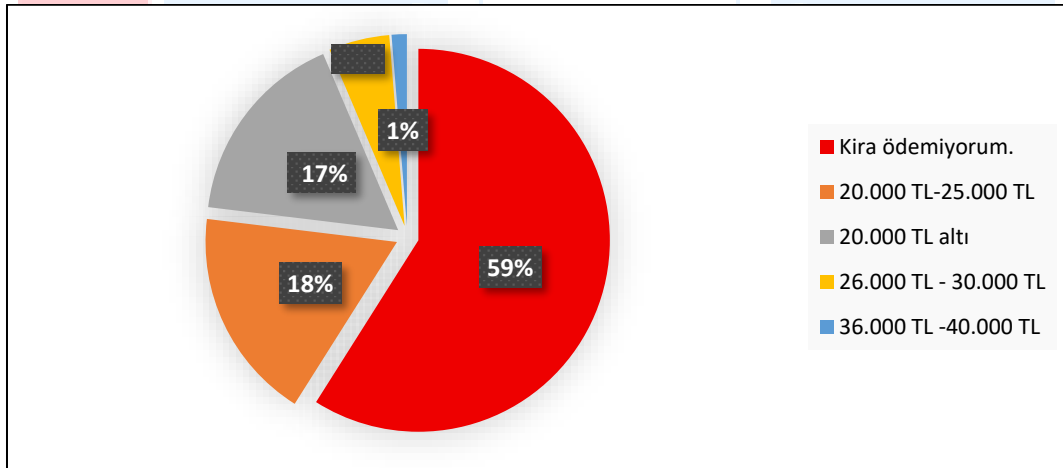
eşi çalışmamaktadır. Eşi çalışmayanlar için tek şans bir önceki grafikte yer vermiş olduğumuz ek iş yapma durumudur.

Grafik 18. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin çocuklarının aylık eğitim maliyeti

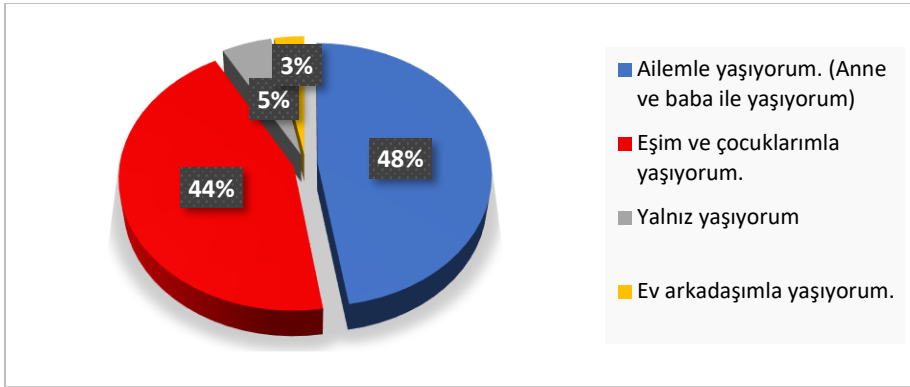
Emekli öğretmenlerde olduğu gibi ücretli öğretmenlerde de çocukların eğitim maliyeti ağırlıklı olarak 15.000 TL'nin üstündedir. Nerdeyse ücretli öğretmen maaşıyla eşit olan eğitim masrafının karşılanması diğer harcamaların gerçekleşmemesi ile mümkündür.

Grafik 19. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin aylık barınma maliyeti

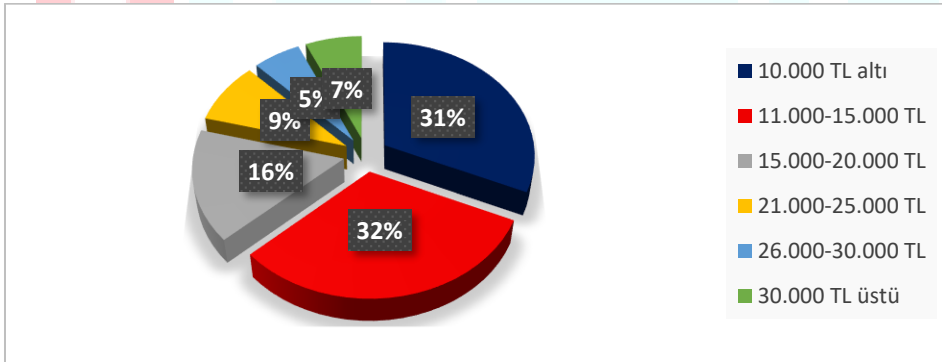
Ücretli öğretmenlerin %59'u kira ödemediğini, %41'i ise kira ödediğini ifade etmiştir. Kira ödemeyenler çoğunlukla ailesiyle yaşamaktadır. Ailesiyle yaşamayanlar ise çoğunlukla ek iş yaptığını ifade etmiştir.

Grafik 20. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin hanehalkı tipi

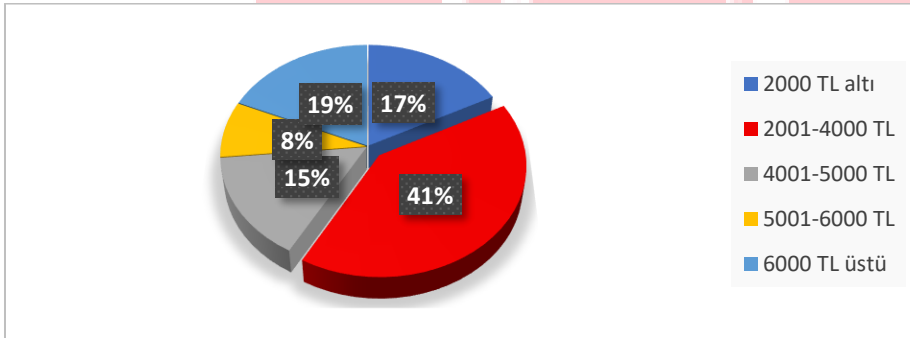
Ücretli öğretmenlerin %48'i anne babasının evinde yaşamaya devam ederken, %44'ü eşi ve çocukları ile yaşamaktadır. Yalnız yaşayanların oranı yalnızca %5'tir. Görüldüğü üzere bekar ücretli öğretmenlerin çoğu kira maliyetini karşılayamayacağı için ağırlıklı olarak 30 yaş üstü olmalarına rağmen aileleriyle yaşamaya devam etmek durumunda kalmıştır.

Grafik 21. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin aylık mutfak maliyeti

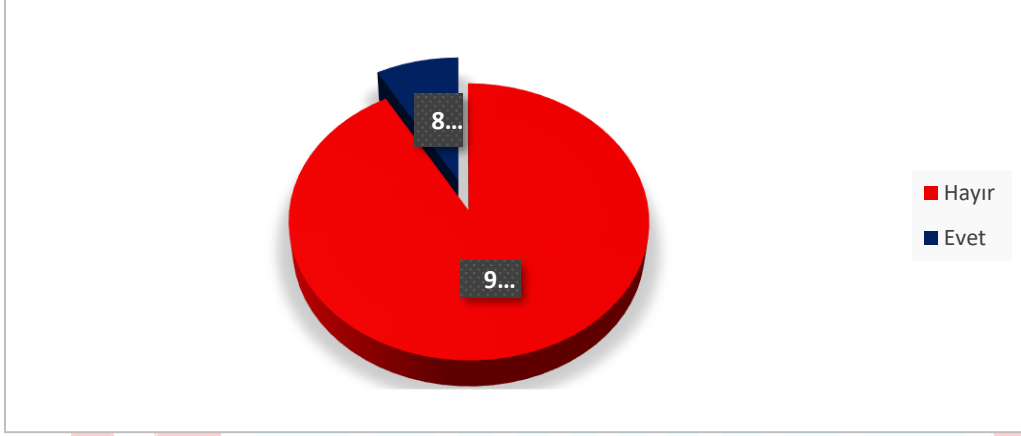
Hayatta kalabilmek için gerekli olan beslenme ihtiyacının karşılanmasının maliyeti ankete katılan öğretmenlerin %32'si tarafından 11.000 TL ile 15.000 TL olarak belirtilmiştir. Yine nerdeyse maaş tutarında olan beslenme maliyeti tek başına bir harcama kalemi olarak gelirin tamamını kapsamaktadır.

Grafik 22. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin aylık fatura maliyeti

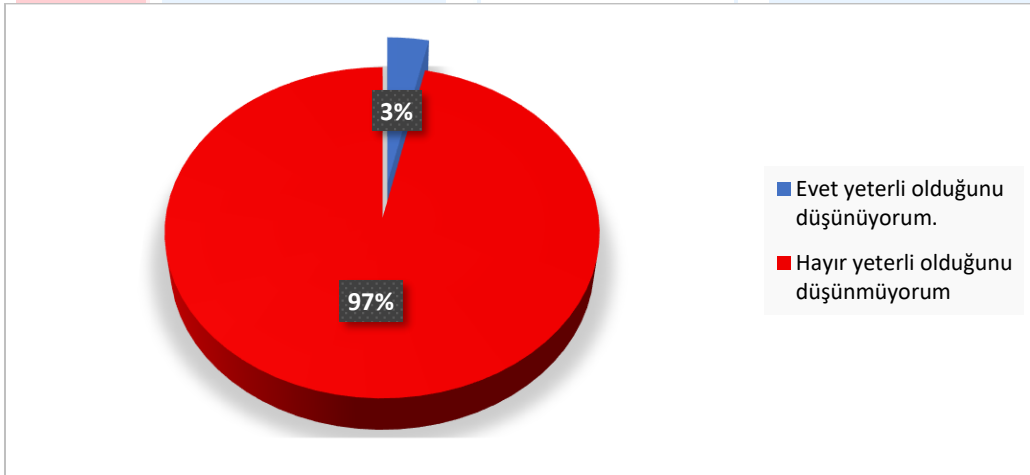
Ücretli öğretmenlerin %41'i fatura için aylık ayırdıkları bütçenin 2001-4000 TL arasında olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin çoğunlukla aileleriyle yaşamalarına rağmen gelirlerine göre oldukça yüksek bir fatura giderine katlandıkları görülmektedir.

Grafik 23. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin tasarruf yapabilme durumu

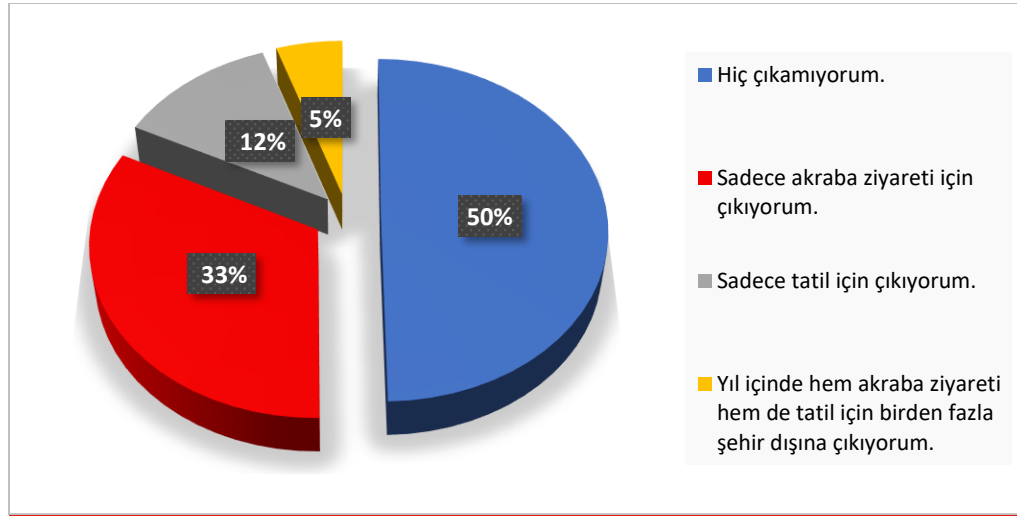
22.104 TL'nin altında kalan ücretli öğretmenlik geliri beslenme, barınma, fatura gibi ihtiyaçlarını karşılayamaya bile yetmezken, ücretli öğretmenlerin çoğunun ek iş yapmasına, evli olanların ağırlıklı olarak eşlerinin çalışmasına rağmen %92'si geleceğe dair tasarruf yapamadıklarını belirtmiştir.

Grafik 24. Ankete katılan bekar ücretli öğretmenlerin gelirlerinin evlenmek için yeterli bulma durumu

Bekar olan ücretli öğretmenlere ücretli öğretmenlik geliri ile mevcut ekonomik şartlarda evlenebilmelerinin mümkün olup olmadığını sorduğumuzda %97'si olumsuz cevap vermiştir.

Grafik 25. Ankete katılan ücretli öğretmenlerin şehir ya da il dışına çıkma durumu ve gerekçeleri

Ücretli öğretmenlerin %50'si şehir dışına hiç çıkamadıklarını belirtirken %33'ü yalnızca akraba ziyaretleri gerekçesiyle çıkabildiğini ifade etmiştir. Çalışma hayatında verimin artmasının en önemli yollarından biri tatil yapabilmek, dinlenebilmek olmasına rağmen ücretli öğretmenlerin yarısı bu imkana hiç ulaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Temel maliyetlerin dahi karşılamasına yetmeyen, gelecek planlarına ve tasarrufa olanak tanımayan, hem zaman hem de maddi yetersizliklerden kaynaklı olarak sosyalleşmenin önüne geçen ücretli öğretmenlik uygulaması son bulmalıdır. Öğretmenlerin ekonomik ve sosyal yetersizlikler nedeniyle sürekli bir mücadele ve kaygı içinde olması yalnızca kendisini değil, eğitim öğretimde olan öğrencileri de etkilemektedir. Emekçilerin verimli çalışabilmesinin yolu geçim kaygısı yaşamadan mesleğini icra etmesine bağlıdır.

Sonuç

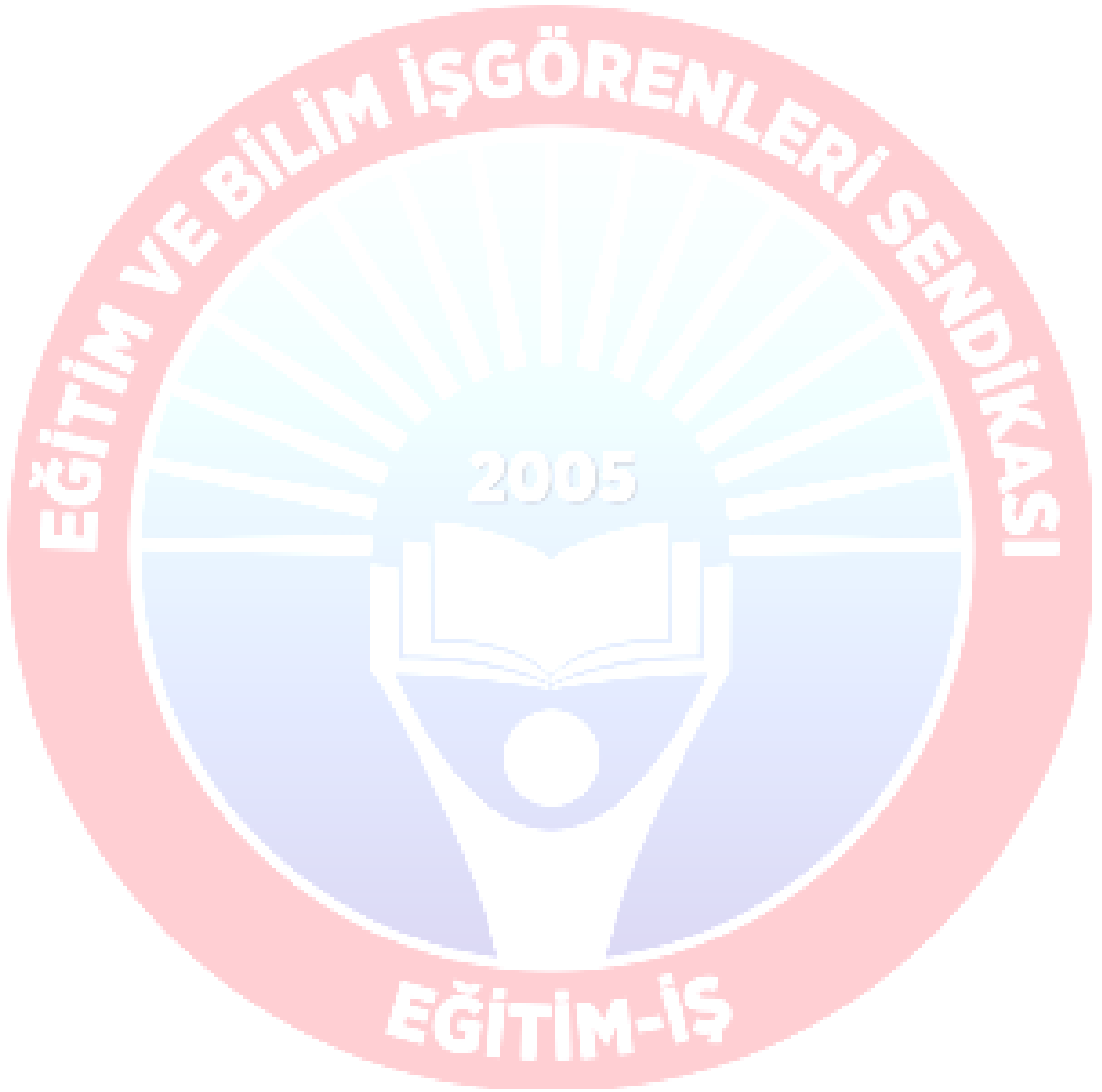
Ülkede yaşanan ekonomik krizin faturasını başından beri emekçilere ödeten siyasi iktidar bununla yetinmemiş, özellikle emeklileri krizin nerdeyse tek sorumlusu gibi göstermiştir. Bu nedenle 24 Kasım Öğretmenler Günü özelinde krizin en büyük mağdurlarından olan emekli öğretmenlerimizin ekonomik çıkmazını gözler önüne sermeyi amaçladık. Yapmış olduğumuz araştırmaya göre emekli öğretmenlerimizin emekli maaşları ile en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamadığını, yıllarca emek verdikleri ve hala yetiştirdikleri öğrenciler sayesinde ülkeye katkı sunmaya devam ettikleri halde sistem tarafından yoksulluğa terk edildiğini görmekteyiz. Emeklerinin karşılığı olan emekli maaşı ile yüksek refah düzeyinde yaşaması gereken emekli öğretmenlerimizin ağırlıklı olarak çalışma ihtiyacı duyduklarını ifade etmeleri, özellikle son yıllara 65 yaş üstü için istihdamda olma oranının artması emeklilerin durumunu açıkça gözler önüne sermektedir. Emekli öğretmenlerimizin verdiği cevaplara göre öne çıkanlar;

- Eşi çalışmayan emekli öğretmenlerin %70'i ek iş yapma ihtiyacı duymaktadır.
- Anketi cevaplayan 65 yaş üstü emeklilerin %30'u yani nerdeyse üç emekliden biri ek iş yapma ihtiyacı duymaktadır.
- OECD ülkelerine göre kira fiyatları yaklaşık beş kat fazla olan Türkiye'de, dört emekliden biri ev sahibi olmadığı için maaşının yarısından fazlasını barınabilmek için kira ödemesine ayırmak zorundadır.
- Emekliler önceden emekli ikramiyesi ile ev satın alabiliyorken, içinde bulunduğumuz süreçte ev fiyatlarının bugün emekli olan bir öğretmenin alacağı ikramiyenin en az üç katı olması nedeniyle artık hayaldir.
- Emekli öğretmenlerin %93'ü tasarruf yapamadığını ifade etmektedir.

Öğretmenlerin emeğini sömüren hiçbir güvence sunmayan ücretli öğretmenlik uygulaması ekonomik krizin etkileriyle adeta yaşamının imkansızlaştığı bir uygulamadır. Sayıları yaklaşık 100 bini bulan ücretli öğretmenlerin asgari ücretin de altında kalan gelir ile hayatta kalmaya çalışması, gelecek planlaması yapamaması, mevsimlik işçi gibi çalışması yani tatillerden gelir edememesi, sosyalleşmenin haliyle sağlıklı ve verimli kalabilmenin imkansızlaşması eğitim sistemine ve öğretmenlik mesleğine verilmiş en büyük zarardır. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmen açığını ücretli öğretmenlik ile değil, atama ile kapatması şarttır. Ücretli öğretmenlerimizin vermiş olduğu cevaplarda öne çıkanlar;

- Ücretli öğretmenlik uygulaması, erkek öğretmenleri toplumsal iş bölümünün yarattığı "evi geçindirme sorumluluğu" kapsamında düşük ücret nedeniyle meslekten koparıırken, kadın öğretmenleri kas gücü gerektiren işlerde çalışmaları zor olduğu için düşük ücretlerde öğretmenlik yaptırarak sömürünün merkezine çekmektedir.
- Ücretli öğretmenlerimizin büyük bölümü haftalık 26-30 saat çalışarak aylık elde ettikleri gelirin asgari ücretin altında olduğunu ifade etmektedir. Buna göre devlet, öğretmenlerini asgari ücretin altında bir gelir ile çalıştırmaktadır.
- Ücretli çalışan dört öğretmenden biri ek iş yapma ihtiyacı duymaktadır.
- Anketi cevaplayanlar ağırlıklı olarak 30'lu yaşlardadır ve verilen cevaplara göre iki ücretli öğretmenden biri ailesiyle yaşamaktadır. Bu durum bağımsız bir hayat ve düzen kurmak için gerekli olan barınma maliyetini karşılamamanın imkansızlığının bir sonucudur.
- Aylık beslenme maliyeti üç ücretli öğretmenden biri için 15.000 TL üstündedir. Yani sadece beslenme maliyeti tek başına gelirin tamamına denk gelmektedir.
- Bekar olan ücretli öğretmenlerin %97'si mevcut geliri ile evlenmenin mümkün olmadığını belirtmektedir.

Eğitim-İř olarak biliyoruz ki; çalışan ve emekli tüm öğretmenlerimizin yüksek refah düzeyinde yaşamaları, geçim sıkıntısı çekmemeleri hem öğrencilerin geleceği hem de öğretmenlerimizin verimi için başat gerekliliktir. Bu nedenle sürekli emeklilere yönelik geliştirilen olumsuz algıya ve çalışan, emekli fark etmeksizin emekçiler üzerinden geliştirilen tasarruf ve enflasyonla mücadele politikalarının sonucu olan yoksullaşmaya derhal son verilmelidir.

2005

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ

Eğitim-iş Yayınları, Ankara
Kasım 2025

EĞİTİMİŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU

Bülent METİN / Genel Örgütlenme Sekreteri

RAPOR-İÇERİK

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

DİZGİ

Samet DEMİRYÜREK

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA
iletisim@egitimis.org.tr
0 312 434 12 06

Eğitim-iş

www.egitimis.org.tr